

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

02 12 2022р.

м. Київ

№ 1081

Про завершення експерименту
всеукраїнського рівня за темою
«Система діяльності закладу
випереджальної освіти»
за 2017–2022 роки

Відповідно до Положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 07 листопада 2000 року № 522 (зі змінами), зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 26 грудня 2000 року за № 946/5167, наказу Міністерства освіти і науки України від 04.04.2018 № 322 проводився експеримент всеукраїнського рівня за темою «Система діяльності закладу випереджальної освіти» на базі Бахмутського навчально-виховного комплексу «Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 11 – багатoproфільний ліцей» Бахмутської міської ради Донецької області та Донецького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти у 2017–2022 роках.

На підставі висновку науково-методичної комісії з інноваційної діяльності сектору дошкільної, загальної середньої, професійної (професійно-технічної), позашкільної освіти та виховання Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України від 03 листопада 2022 року (протокол № 16), з урахуванням пункту 1 частини першої статті 22 Закону України «Про місцеві державні адміністрації» та листа Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» від 14.11.2022 № 21/08-156

НАКАЗУЮ:

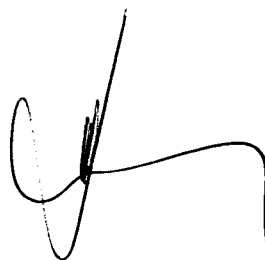
1. Затвердити звіт про завершення експерименту всеукраїнського рівня за темою «Система діяльності закладу випереджальної освіти» за 2017 – 2022 роки, що додається.

2. Експеримент всеукраїнського рівня за темою «Система діяльності закладу випереджальної освіти» (далі – Експеримент) за 2017 – 2022 роки вважати завершеним.

3. Державній науковій установі «Інститут модернізації змісту освіти» узагальнити досвід закладів освіти, які були учасниками Експерименту, та забезпечити його оприлюднення у фахових друкованих виданнях, на офіційних вебсайтах Міністерства освіти і науки України, Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти».

4. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Міністра Рогову В.

Міністр

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, stylized initial 'S' followed by a horizontal line and a vertical stroke at the end.

Сергій ШКАРЛЕТ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства
освіти і науки України

08 12 2022 № 1081

Звіт

про завершення експерименту всеукраїнського рівня за темою «Система діяльності закладу випереджальної освіти» на базі Бахмутського навчально-виховного комплексу «Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 11 – багатoproфільний ліцей» Бахмутської міської ради Донецької області за 2017 – 2022 роки

Відповідно до Положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 07 листопада 2000 року № 522, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 26 грудня 2000 року за № 946/5167, наказу Міністерства освіти і науки України від 04 квітня 2018 року № 322 «Про проведення експерименту всеукраїнського рівня за темою «Система діяльності закладу випереджальної освіти» у 2017–2022 роках» на базі Бахмутського навчально-виховного комплексу «Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №11 – багатoproфільний ліцей» Бахмутської міської ради Донецької області проводиться експеримент всеукраїнського рівня. Згідно з Програмою експерименту робота колективу була спрямована на виконання наступних завдань:

упровадження системи діяльності закладу випереджальної освіти;
експериментальну перевірку ефективності розробленої системи діяльності закладу випереджальної освіти;

апробацію обґрунтованих організаційно-педагогічних умов розробленого організаційно-методичного забезпечення системи діяльності закладу випереджальної освіти;

здійснення кількісного та якісного аналізу результатів означеної вище експериментальної апробації;

внесення корективів в організаційно-педагогічні умови та організаційно-методичне забезпечення оцінювання ефективності системи діяльності закладу випереджальної освіти за результатами експериментальної апробації;

проведення науково-педагогічних заходів за результатами експериментальної апробації організаційно-педагогічних умов та організаційно-методичного забезпечення оцінювання зазначеної системи;

підготовка звіту за підсумками експерименту.

Педагогічний колектив закладу освіти впродовж ІІІ (формульованого) етапу працював над впровадженням Концепції системи діяльності закладу

випереджальної освіти, метою якої є забезпечення учнів високим рівнем загальної середньої освіти відповідно до їх нахилів, здібностей, уподобань та підготовки до продовження навчання в закладах професійної освіти шляхом створення умов для ефективної та якісної реалізації державного освітнього стандарту, а також гарантованого державою права громадян України на одержання загальнодоступної й безкоштовної загальної середньої освіти.

Відповідно до визначених блоків, критеріїв, показників та рівнів (Додаток 1) було розроблено та підібрано діагностичний інструментарій для експериментальної перевірки ефективності розробленої системи діяльності закладу випереджальної освіти (Додаток 2).

На формульовальному етапі дослідно-експериментальної роботи ми проаналізували результати емпіричних даних відповідно до кожного блоку системи діяльності закладу випереджальної освіти, а саме:

за першим блоком **«Освітня діяльність учнів»** визначалися академічні досягнення учнів, їхнє задоволення від навчання у школі та життєві перспективи;

другий блок **«Педагогічна діяльність»** надав можливість визначити рівень професіоналізму педагогічних працівників, продуктивність співпраці з колегами, сприятливий мікроклімат у колективі;

третій блок **«Організаційно-управлінська діяльність»** дозволив виявити орієнтованість на інноваційний рівень розвитку освітньої системи закладу, здатність адміністрації до консолідуючої, продуктивної взаємодії з колективом, формування педагогічного колективу як команди.

За першим блоком **«Освітня діяльність учнів»** дослідження засвідчило, що підготовка учнів до навчання та самовдосконалення протягом життя здійснюється за рахунок дієвої системи неперервної освіти. Шкільна освіта здійснюється на трьох ступенях навчання, які формують в учнів ключові компетентності, такі як уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність та здоровий спосіб життя, соціальна та громадянська компетентності засобами всіх предметів.

У початковій школі навчання здійснюється у класах НУШ, із поглибленим вивченням іноземних мов, за педагогічною технологією «Росток», науково-педагогічним проєктом «Інтелект України», технологією розвивального навчання. Варіативна частина навчального плану використовується на:

- підсилення предметів інваріантної складової;
- запровадження факультативів, курсів за вибором, що розширюють обрану закладом освіти спеціалізацію;
- індивідуальні заняття та консультації.

У 4-х класах запроваджено елементи діяльності «Школи повного дня» (із 08.00-12.50 – навчальний модуль; із 13.00-16.00 – розвивальний модуль в Центрах особистісного розвитку).

Освітній процес у базовій школі розвиває та поширює знання учнів 5-9-х класів для яких характерні значні зміни в мисленні та пізнавальній діяльності, розвиває їхні компетентності. На цьому етапі продовжується освітній процес за педагогічною технологією «Росток», технологією розвивального навчання, поглибленим вивченням іноземних мов (англійської, китайської, німецької та французької) та загальноосвітнім напрямом.

Починаючи з 8 класу формуються допрофільні ліцейні класи. Система допрофільної підготовки створює освітній простір для здійснення попереднього самовизначення і є планомірною діяльністю щодо супроводу, профорієнтації випускника базової школи.

Допрофілі визначаються на підставі вивчення запитів учнів, їх батьків, результатів комплексної психолого-педагогічної діагностики природних здібностей учнів та можливостей закладу.

У кожному із зазначених класів підвищений змістовний потенціал профільних предметів за рахунок годин варіативної складової, передбачена можливість поділу на семінарські заняття.

У старшій школі учні 10-11-х класів отримують академічне профільне навчання на основі поєднання змісту освіти, визначеного стандартом профільної середньої освіти, поглибленого вивчення окремих предметів (української мови, математики, інформатики, іноземної мови (англійської, китайської, німецької та французької), історії та правознавства) із урахуванням здібностей та освітніх потреб здобувачів освіти з орієнтацією на продовження навчання на вищих рівнях освіти.

Активно використовується варіативна складова навчального плану. Поглиблена підготовка учнів допрофільних та профільних класів досягається в результаті вивчення спеціальних дисциплінарних та міждисциплінарних курсів («Фінансова грамотність», «Робототехніка», «Основи біоетичних знань» тощо), факультативів, курсів за вибором, диференціації груп на семінарські та лекційні заняття, а також участю у роботі «Літньої школи», Центрів особистісного розвитку, клубів, (Молодіжна Ліга Майбутніх Поліцейських, Шкільна служба порозуміння «Крок назустріч», мультифункційний простір «МедіаHUB» ДосуКлуба «Тримай меседж»), гуртків (громадське об'єднання НВК «Забота», шкільне самоврядування «Школа змін», «Фотонатуралісти»), у проведенні пошукової та навчально-дослідницької роботи (наукове товариство «Ерудит»), відвідування занять у міському навчально-виховному центрі «Інтелект», закладів позашкільної освіти (Початковий спеціалізований мистецький навчальний заклад «Школа мистецтв» міста Бахмута, Бахмутський міський Центр дітей та юнацтва, Бахмутський міський Центр технічної творчості дітей та юнацтва, Бахмутський міський Центр туризму, краєзнавства та екскурсій, Бахмутський дитячо-юнацький клуб «Дельфін»), співпраці з закладами професійної освіти (Бахмутський коледж мистецтв ім. І. Карабиця, Горлівський інститут

іноземних мов державного вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний університет», Харківський аерокосмічний університет ім. Н.В. Жуковського «ХАІ», Державний заклад вищої освіти «Навчально-науковий професійно-педагогічний інститут» Української інженерно-педагогічної академії, Державний вищий навчальний заклад «Донбаський державний педагогічний університет», Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого).

Інформаційно-комунікаційні технології є складовою частиною освітнього процесу Бахмутського НВК, що дозволяє учасникам навчання знаходити та користуватися додатковими джерелами інформації. Учасники освітнього процесу активно використовують можливості хмаро орієнтованого навчального середовища (ХОНС). ХОНС створює умови для активної співпраці, забезпечує мобільність суб'єктів і віртуалізацію об'єктів навчання, розвиток творчості й інноваційності, критичного мислення, вміння розв'язувати проблеми; розвивати комунікативні, співробітницькі, життєві та кар'єрні навички, працювати з даними медіа й розвивати компетентності з ІКТ як учнів, так і вчителів.

Результати досліджень блоку «**Освітня діяльність учнів**» довели дієвість розробленої і впровадженої нами системи діяльності закладу випереджальної освіти, оскільки зафіксували значне підвищення якості знань, умінь, навичок, розвитку й саморозвитку учнів, а саме:

- першість по місту за результативністю участі учнів у Всеукраїнських предметних олімпіадах, захисті науково-дослідницьких робіт Малої академії наук України, творчих конкурсах та турнірах;
- за результатами ЗНО-2021 заклад посів 1 місце серед шкіл міста та 23 – серед шкіл Донецької області;
- 11 учнів отримали Золоті та Срібні медалі;
- функціонує єдина в місті STEM-лабораторія (клас робототехніки з навчальною зоною);
- Бахмутський НВК є єдиним закладом у місті, який використовує тільки електронний журнал порталу NZ.ua. для обліку занять та оцінювання знань учнів.

Докладний аналіз даних діагностики другого блоку «**Педагогічна діяльність**» дав змогу не упереджено виявляти слабкі сторони у навчально-методичній підготовці кожного педагога, причини, що їх породжують, намітити на цій основі в кожному конкретному випадку індивідуальні заходи щодо їх усунення, визначити значущі для більшості членів колективу питання вдосконалення професійного рівня, позбутися формалізму в плануванні, змісті й організації методичної роботи.

Для здійснення ефективної діяльності з упровадження системи діяльності закладу випереджальної освіти створено цілісну, інтегровану систему методичної роботи, яка направлена на розвиток професійної

компетентності 76 педагогів закладу. Освітньо-кваліфікаційний рівень яких протягом багатьох років залишається високим:

- Заслужений працівник України – 1;
- кандидатів педагогічних наук – 3;
- учителів-методистів – 6;
- старших учителів – 17;
- учителів вищої категорії – 35;
- учителів I категорії – 23;
- учителів II категорії – 3;
- спеціалістів – 15.

Отримані дані діагностики дозволяють констатувати той факт, що позитивний вплив на результативність методичної роботи в закладі, підвищення професійної майстерності, активізацію творчого потенціалу учителя, створення умов для самореалізації особистості має активне упровадження інноваційних форм роботи з педагогами. За підсумками такої роботи створюються комфортні умови життєдіяльності кожного члена колективу, Центри особистісного розвитку, вчителі НВК продуктивно співпрацюють із колегами, є активними учасниками науково-методичних заходів, активно діляться своїми наробками на сторінках фахових журналів, на педагогічних сайтах мережі Інтернет, створюють посібники (Додатки 3, 4).

Значна увага в закладі приділяється самоосвіті педагогів, які поглиблено працюють над проблемними темами, обраними самостійно. Ця робота триває декілька років. Кінцевим результатом самоосвітньої роботи є оформлений досвід роботи з обраної проблеми, рекомендації для інших педагогів, презентації занять та інші форми роботи.

Створена система курсової перепідготовки вчителів відповідно до реалій часу та завдань програми навчання на курсах підвищення кваліфікації учителів, які працюють чи працюватимуть в умовах системи закладу випереджальної освіти.

Отримані результати блоку «**Організаційно-управлінська діяльність**» свідчать про те, що високий рівень управлінської культури адміністрації закладу характеризується застосуванням демократичного стилю керівництва, створення у колективі сприятливого соціально-психологічного клімату, розвитку творчих здібностей та зростання професійної майстерності вчителів закладу, колегіальний підхід до управління, широкий спектр застосування проєктних технологій, використання сучасних технологій управління та формування стратегії розвитку закладу, що ґрунтується на глибокому аналізі кадрового, навчально-методичного й матеріально-технічного забезпечення освітнього процесу. Кадрова політика Бахмутського НВК №11 будується з урахуванням підвищення професійних вимог до вчителя, що обумовлюється інтенсивністю оновлення, модернізацією всіх компонентів освітнього процесу на всіх ступенях системи освіти. Враховуючи важливість і

пріоритетність кадрових питань, у закладі приділяється значна увага плануванню роботи з кадрами, що спрямована на реалізацію педагогічної, методичної та виховної проблем та завдань НВК. Освітній процес на 100% було забезпечено фахівцями, які мають відповідну педагогічну освіту й володіють державною мовою.

За результатами експериментальної апробації були внесені корективи в організаційно-педагогічні умови та організаційно-методичне забезпечення функціонування системи діяльності закладу випереджальної освіти, а саме:

- відкрито дисциплінарні та міждисциплінарні курси, які наповнені фундаментальними знаннями і є базовими для формування загальної освіченості, професійної компетентності та культури, адаптації до нових професій;
- розпочато роботу щодо створення умов для формування індивідуальних освітніх маршрутів учнів в умовах допрофільної та профільної освіти та в системі роботи з обдарованими учнями;
- розроблено систему роботи щодо активного включення сім'ї в процес самовизначення, самореалізації учнів;
- створено медіа простір для учасників освітнього процесу;
- відкрито науково-методичний і навчальний центр для педагогів із метою розробки та впровадження в освітній процес нових курсів, що відповідають перспективам розвитку науки і техніки (як результат, розроблена програма інтегрованого природничого курсу для 10-11 класів «Природничі науки» (Бак В.Ф., учитель біології); авторські програми факультативного курсу з країнознавства «English-Speaking World» та «Grammarland» Гришко С.О., Архангельська О.А., учителі англійської мови);
- оновлено систему стимулювання професійного зростання педагогів закладу;
- створено оптимальні умови для розвитку професійної творчості, запровадження педагогічних інновацій.

Також, за результатами апробації системи діяльності закладу випереджальної освіти, підготовки матеріалів до розробки Стратегії розвитку Бахмутського НВК на 2021-2025 роки було зафіксовано позитивну динаміку у всіх означених напрямках діяльності закладу та визначено його дорожню карту на майбутнє, в якій зафіксовано, що з 2023-2024 навчального року заклад освіти набуває статус єдиного в місті академічного ліцею з підструктурним підрозділом – гімназія. Розроблена оригінальна освітня система Бахмутського академічного ліцею №11 передбачає профільне навчання на основі поєднання змісту освіти, визначеного стандартом профільної середньої освіти, і поглибленого вивчення окремих предметів із урахуванням здібностей та освітніх потреб здобувачів освіти з орієнтацією на продовження навчання на вищих рівнях освіти (Додаток 5).

Методична діяльність педагогічного колективу Бахмутського НВК №11 у 2019-2020 та 2020-2021 навчальних роках була сконцентрована навколо проблеми дослідно-експериментальної роботи за темою: «Система діяльності закладу випереджальної освіти» та завдань III (формульованого) етапу, які простежувались у діяльності педагогічної ради та інших науково-методичних заходів, а саме:

- *засідання педагогічної ради з тем:* «Урок – територія навичок XXI століття. Удосконалення уроку як засобу розвитку творчості вчителя та учня» (грудень, 2019), «Нові підходи до організації освітнього процесу. Використання сучасних засобів навчання та хмарних сервісів в освітньому процесі» (грудень, 2020), «Робота педагогічного колективу щодо формування особистісних якостей та соціальної активності учня – громадянина-патріота України» (лютий, 2021);
- *науково-практичні семінари з тем:* «Застосування технології формульованого оцінювання як засіб відслідковування розвитку компетентностей учнів» (вересень, 2019), «Сучасні погляди та актуальні проблеми профільної освіти» (грудень, 2020), «Медіація: вирішення конфліктів у закладі освіти» (квітень, 2021), «Вправи на формування мовленнєвих умінь і навичок за науково-педагогічним проектом «Інтелект України» (вересень, 2020), «Урок - територія навичок XXI століття» (листопад, 2020), «Візуалізація як засіб унаочнення навчального матеріалу на уроках» (січень, 2021), «Роль бібліотеки ЗЗСО в формуванні читацької компетентності здобувачів освіти» (березень, 2021);
- *психолого-педагогічні семінари з тем:* «Інновації починаються з нас. Формування ключових компетенцій НУШ», «Підвищення психологічної культури щодо основних категорій НУШ: емоційний інтелект, критичне мислення, нейропсихологія розвитку», «Кроки назустріч. Профілактика булінгу, протиправної поведінки учнів»;
- *засідання динамічних груп із тем:* «Учитель і Закон. Новий Закон України «Про освіту» у дії», «Ігри по-новому», «Інтегрований урок як специфічна форма організації навчання», «Візуалізація в дії: розкриття цілей сталого розвитку», «Педагогіка партнерства як ключовий компонент Нової української школи», «Інтеграція цілей сталого розвитку в STEM-освіті», «Критичне мислення: розвиваємо мислення школярів», «Бери й роби: практичні поради», «Впровадження цілей сталого розвитку в позакласну діяльність учителя-предметника», «Інтеграція освітнього процесу як чинник розвитку пізнавальної активності учнів», «Амбасадорський рух. Взаємодія та напрямки роботи», «Нова українська школа: оцінювання по-новому», «Медіаграмотність: як захиститися від маніпуляцій».

Із 2021 року в закладі функціонують Центри особистісного розвитку: *для педагогів:* динамічні та творчі групи; предметні кафедри; *для учнів:* наукове товариство «Ерудит»; міський навчально-виховний центр

«Інтелект»; літня школа; клуби шкільного громадського об'єднання «Забота»; для учнів, педагогів та батьків: бібліотечна медіа-зона; хмаро орієнтоване навчальне середовище (ХОНС).

Головні положення та результати дослідно-експериментальної роботи знайшли відображення у доповідях на сторінках збірки 9th International conference «Science and society» Accent Graphics Communications & Publishing, Hamilton, Canada (2019); були презентовані в рамках роботи за проектами: «Сучасний освітній простір – самодостатня особистість» (Всеукраїнська програма «Спроможна школа для кращих результатів»), «Амбасадорський освітній простір «Медіалабораторія» (Міжнародний рівень), «Освітній марафон» (Всеукраїнський рівень), «STEM-лабораторія» (конкурс Бюджету участі Бахмутської міської ради), «Вивчай та розрізняй: інфомедійна грамотність» (Рада міжнародних наукових досліджень та обмінів (IREX) за підтримки Посольств США та Великої Британії у партнерстві з Міністерством освіти і науки України й Академією української преси), «Школа змін» (розвиток шкільного самоврядування у Донецькій та Луганській областях від ПРООН); на засіданні дистанційної обласної науково-практичної конференції «Досягнення та виклики національно-патріотичного виховання в регіоні»; серпневому форумі освітян м. Бахмут «Від ідеї – до втілення»; міських семінарах керівників ЗЗСО з тем: «Комплексний підхід керівника закладу освіти до забезпечення якості освітнього процесу в умовах Нової української школи», «Стратегія розвитку закладу освіти як один із пріоритетних напрямів менеджменту керівника»; засіданні міського круглого столу заступників директорів із навчально-виховної роботи за темою «Створення іміджу сучасного освітнього закладу».

Матеріально-технічне забезпечення умов реалізації системи діяльності закладу випереджальної освіти здійснюється за рахунок:

- зміцнення матеріально-технічної бази шляхом участі в грантових програмах (Всеукраїнська програма МОН України «Спроможна школа для кращих результатів», Міжнародна програма «Амбасадорський освітній простір «Медіалабораторія», конкурс громадських ініціатив Бюджету участі Бахмутської міської ради, програми від ПРООН тощо);
- створення нових навчальних кабінетів;
- поповнення існуючих кабінетів навчально-наочними посібниками, довідковою, методичною, науково-популярною літературою;
- придбання комп'ютерної техніки, технічних засобів навчання (Всеукраїнська програма МОН України «Спроможна школа для кращих результатів»);
- поповнення бібліотечного фонду;
- придбання меблів, спецодягу;
- перехід до автономії закладу освіти (фінансову незалежність): створення нового освітнього середовища у навчальних кабінетах;
- створення сучасного комфортного дизайну приміщень та території закладу;

- поповнення існуючих кабінетів необхідними меблями (Всеукраїнська програма МОН України «Спроможна школа для кращих результатів»);
- поповнення бібліотечного фонду;
- створення зони відпочинку на подвір'ї.

Науковий керівник,
кандидат педагогічних наук, доцент,
проректор з науково-педагогічної роботи
та моніторингу якості освіти Донецького обласного
інституту післядипломної педагогічної освіти

Галина ЛОМАКІНА

Директор Бахмутського НВК
«Загальноосвітня школа І-ІІІ ст. № 11-
багатопрофільний ліцей» Бахмутської міської ради

Олена ЛАВРЕНКО

Координатор,
методист І категорії
відділу інноваційної діяльності
та дослідно-експериментальної роботи
ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»

Алла ПАЛІЙ

Підпис Палій А., методиста І категорії
відділу інноваційної діяльності та дослідно-експериментальної
роботи засвідчую

Начальник відділу кадрів
ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»

Ганна КОСАР

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]